„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 15. У Новом Саду у среду 29. јануара (10. фебруара) 1886. ГОДИНА XXI.

САДАШЊИ ПАРЛАМЕНТАРИЗАМ.

Парламентаризам је јако остарио и ослабио. Једва му се уста мичу, као у убијене зуије реп на сунцу. Глава, срце, руке и т д. то му је све укочено и обамрло. На њему осим језика не живи ништа.

Да је тако, о томе се може свако уверити, ко само и један поглед баци на делање парламената у неким такозваним уставним земљама.

Влада је све и сва, а сабор је ништа празна форма.

Ми не велимо, да је сабор само за то у самој ствари ништа, што влада може при изборима разним средствима себи да истеше већину, те та већина после одобрава сваки владин корак, па ма како овај штетан и убитачан по земљу био. То дабогме да много значи, јер сабор онда ни је прави израз народног мишљења, већ скуп људи, који су већином по команди изабрани и који ће и као посланици по владиној команди гласати. То је злоупотреба уставности, то је фалзификовање народне воље и јавног мишљења, али кад је у сабору и већина против владе, и онда се показује немоћ парламентаризма. То собом доноси сама ствар, сама лоћика факата, јер сабор има додуше многа права, али нема никакве моћи. Једна реч министарска може га растерати, једна компанија војника може све посланике отерати у тавницу.

За ову тврдњу даје нам историја парламентаризма и сувише доказа. Ми не морамо потезати примере из Француске и других земаља. Доста је, ако се осврнемо на догађаје у Србији пре две три године. Но то је трагична страна парламентаризма, исполивана крвљу и сузама, али вешти државници неће тако што учинити у данашњем напредном добу, него ће читав парламентаризам учинити — смешним. Доказаће самим чињеницама, да у данашњег парламентаризма живи само — језик који није сталан ни толико, колико је у какве бабе картаре.

О Аустро-Угарској не говоримо овде, јер и тако је свима врло добро познат одношај бечког државног већа и будимпештанског земаљског сабора према својим владама, али да наша горња изрека потпуно стоји, то нам најјасније доказује немачки државни сабор у престоници „уједињене“ Немачке, у Берлину.

Познато је, да пруска влада највећом свирепошћу прогања из земље невољне Пољаке, који су родом из Русије и Галиције. Читав се образован свет гнуша таквог нечувеног варварства, којим се на то иде, да се насиљем сатре читаво једно племе, као што су то некада „цивилизовани“ Европејци према седиоцима америчким чинили.

О том чину повела се реч и у немачком државном сабору пре два месеца, али Бизмарк на кратко се изрази, да се та ствар сабора нимало не тиче, јер само круна има у том погледу права, да чини што хоће.

Државни сабор се није том изјавом задовољио, него се у истом пре неколико дана опет покренуло питање о гањању и протеривању Пољака. Пољски, социјалистички, напредњачки и ултрамонтански посланици сви су осуђивали владин поступак, те је државни сабор већином гласова решио, да прогањање руских и аустријских поданика из Пруске није оправдано и да се не слаже с интересима држављана, па по томе сабор тражи, да влада ту варварску наредбу тргне натраг и да Пољаци уживају сва права, која су и до сад.

Овај закључак служи свакако на част немачком државном сабору, али сад долази оно, што чини сабор смешним, што показује сву његову немоћ и безначајност.

Бизмарк и пруска влада и не осврћу се на саборски закључак, као да су исти донела дечурлија на улици, а не заступници „уједињене“ Немачке. Сабор се пак задовољава тиме, што му је допуштено било, да се испраска, да покаже свету, да му се језик још миче, а да његов закључак доби важности и моћи, да његова реч постане и дело зато се и сам сабор не стара. И то је баш оно, што данашњи парламентаризам карактерише и убија; то је оно, што парламентаризам у неким такозваним уставним земљама, као што је и „уједињена“ Немачка, чини у очима народа смешним и играчком политичке деце.

Сабор закључује, али закључак му нико у ништа не верма. Да је у немачког државног сабора мушке воље и снаге, друкчије би повео коло, те или би парламентаризам био истина и моћ, или би апсолутизам морао са себе стрести сваку уставну лаж, па би насиље остало голо наго, а не би више шареним формама варало народ.

Али у немачкој може све да се догоди. Немачки је народ дуготрпељив. Још пре четрдесет и више година рекао је немачки песник Хајнрих Хајне: „Кунем се свим небеским и земаљским боговима, да би десети део од оног, што људи у Немачкој трпе, у Француској произвео 36 револуција и 36 краљева платили би главом и круном“

Немоћ државног сабора у осталом увиђају и сами посланици, јер посланик Бамбергер и сам рече у свом говору: „Ми би требали да смо конвент, али ми смо тако немоћни, да нисмо ни конвентска карикатура.“

Па ипак онакви закључак!

Ко се боји врабаца, нек не сеје проју, вели народна пословица, па ни сабор не би требао ништа закључивати, кад у напред за извесно зна, да се његов закључак неће извршити, него ће само на то служити, да парламентаризам постане још смешнијим.

Или — или!

Или се посланици требају разићи својим кућама и положити своје мандате, кад им исти и тако не вреде ништа, или сабор треба да покаже, да озбиљно схвата свој положај и да не да, да се ико титра са његовим достојанством, те кад влада неће да изврши саборски закључак, онда сабор не треба влади да вотира буџет и тако у народ унесе отпор према неуставној влади . . . .

Али Немци у данашњој „уједињеној“ Немачкој онакви су исти, какви су били и пре четрдесет и више година кад их је описао Хајне онако кратко и истинито.

Добили су „устав“ и парламенат, а и сами не знају како, па су ето сретно дотерали дотле, да су у својој земљи учинили парламентаризам смешним, учинили га играчком беспослених и комичних људи.

Сиротим Пољацима пак филантропске речи немачких посланика и безначајни закључак немачког државног сабора неће ништа помоћи.

К П.

Писмо из Петрограда.*)

20. јануара 1886.

(Руска војска и руско оружање. — Вест о руском уставу.)

Криза министарства у Енглеској овде је повољно примљена. Неуспех Енглеза у Судану и у Мисиру, бламажа у Авганистану, а најважније прилике у Ирској, довеле су Енглеску у врло тежак положај. Русија требала би да се том приликом користи, и да Енглеској где год узмогне посао квари. Пре три месеца употребљаваше Енглези све могуће начине, да Русији у Цариграду неприлике приб ве, тражећ алијанцију с Турском.

Енглези измерише све своје планове и сад се о свом раду забавише! Руси муче и не радују се Енглеској бламажи, јер је то тако бити морало. Енглези могу покушавати што им је воља, али ће увек у будуће Русију спремну наћи. Русија ће истина жртве доприносити и велику убојиту снагу на афганској граници држати и док јој Енглези ма где н прилике начине, то ће Комаров грунути, и онда ће се о питању Индије рачун водити.

Да Русију сваки могући догађаји неспремну не затеку, то руска влада не осврћу се на новчане прилике и највеће суме на војничко усавршење и наоружавање троши. Скоро сви пројектирани стратегични гвоздени путови готови су. Укрепчења на немачкој и другим границама усавршава у се. Оружја и ратног материјала има у Русији сасвим довољно, да сад више и не набављају. Руска коњица претежнија је бројно од свеколике у Европи. По најновијем исказу има у Русији преко 350.000 коњаника, понајвише козака, који би читаву централну Европу као скакавци поплавити могли. Кнез Бизмарк кад је пре три године замишљао; да би требало још Русију ако не покорити а оно оштетити, и за дуго онемогућном учинити, рекао је: „Ако се Руси што је од њих увек чекати у очајничку борбу упусте, и својих 350.000 козака у Немачку пусте, онда је свака победа против Русије немогућна.“ Видећи и знајући Бизмарк да је Русија пре три године вољу показивала с Немачком рат примити, упознао је снагу Русије и од онога времена искренули су се одношаји између Немачке и Русије; и данас су још искренији, него између Немачке и Аустрије.

У најновије време обратила је Русија велику пажњу, да своју флоту у црноме мору усаврши. Овде верују, да ће скоро време доћи кад ће руска флота из балтичког мора кроз Дарданеле у црно море пролазити моћи.

Ако то и не буде, наређено је, да се у Севастопољу и Николајеву огромне оклопњаче граде и да Сивастопољ опет оно буде, што је пре кримског рата био. Све то стоји Русију ужасних жртава, али се на то нико не осврће. Овде данас говоре: „Тешко ономе, с киме Русија прво зарати,“

Збиља у Русији су особито војници за рат одушевљени и о рату говори се јавно, отворено.

Много се говори о уставу који би се

*) Ово је писмо из нами непознатих узрока „лутало“ по поштама. (Ур. Заст.)

ЛИСТАК.

МАЂАР — ГАЈДАШ.

Ма да је Банат јако осиромашио, ипак из свију крајева простране Угарске долазе сиромаси људи, да ту стеку себи кору хлеба. Ма да се „житница угарска“ претворила одавно у празан и опали хамбар, ипак долазе из читавог света људи и жене, момци и девојке, да ту нађу себи зараде и захране.

По томе се види, како су тек други крајеви у Угарској осиромашили!

То осиромашење тих других крајева илуструје још већма факт, што кад Банаћанину догоре до ноката, кад већ више не може да опстане на свом огњишту, он не одлази у други који крај своје отаџбине, јер зна, да је тамо још много црње и горе, већ оставља са свим своју домовину. Стреса са ципела или опанака прах своје домовине и одлази у Србију, или Бугарску, или Румунију. или пак чак преко мора у Америку.

Међу тим у Банат врви сиромашки свет из свију крајева простране и некад благословене Угарске, а дошљаци ти припадају понајвише мађарској народности. Има и Словака доста, али ти већином после дужег или краћег времена одлазе натраг у своју постојбину, дочим се Мађари стално настањују, те више никад не виде крај, из којег су дошли. Ови Мађари и Мађарице у српско-немачким општинама неће ни за живу главу становати међ Немцима, већ живе под кирију међу Србима ратарима. Ови су им по нарави, обичајима и карактеру много ближи па се ту боље и пријатније осећају. У чисто српским општинама пак разуме се по себи да само међу Србима становати могу. Деца ових Мађара ретко да знају добро мађарски, већ само српски. Вере су католичке или протестантске али језик им је српски, а већ у чисто српским општинама са свим се посрбљују, те временом и веру нашу узимљу, нарочито девојке и удовице, које за Србина пођу. Шта више, ја знам за такав један случај, да је у једној српској вароши у доњем Банату Роман одација узео за жену Мађарицу. Венчали су се у православној српској цркви, па су тамо и децу своју крстили. Отац Роман, мати Мађарица, а деца су постали Срби и данас живе још као Срби ратари и Српкиње ратарке. Синови се поожанили, ћерке поудавале, а њихова деца сад ни не знају, да по њиховим жилама не тече српска крв, већ иду у српску школу и у српску цркву и држе се за чисте и овејане Србе, као да су непосредни потомци Милоша Обилића и Краљевића Марка.

Такви примери нису тако ретки, као што би можда ко помислио. Има таквих примера доста, а међу тим многим примерима хоћу да споменем овде један леп, за који сам дознао, кад сам јесенас путовао по доњем Банату, по бившој граници.

Једне недеље пре подне дошао сам у село М. Кочијаш је ту одмарао коње, те сам имао довољно времена, да се по селу прошетам Време је било лепо. Нису жегле ни илијанске врућине, вит је стегао јовански мраз, већ је ваздух умерено топао и пријатан био, као што се и приличи времену, када је проврило ново вино и када наступају ове јесенске дуге ноћи, када се свет жени и удаје. Сваке године у то доба није тако лепо време јер обично окупе оне дуге и хладне јесенске кише и испуњује груди човечје густ и магловити ваздух, али јесенас, кад сам ја приспео у село М. беше ванредно леп дан. Беше човеку милина дисати и ходати по том здравом и чистом ваздуху. Но ја се нисам дуго шетао. Застао сам брзо код српске цркве, где су стојала силна кола, а у порти је свирао гајдаш, око којег су неколико момака играли коло. Гајдаш је дивно свирао. Звуци са гајада разлегали су се као живе заносне речи, које ти страсно цртају час тихо прижељкивање, час болну жудњу, час се преливају у бурне осећаје и у страсну необузданост, па се за тим губе и изумиру у мору миља и усхићења, а момцу у покретима ногу и читавог тела исказују све те утиске, које на њима производе звуци са гајди. У по ваздуху просутим звуцима са гајада лежи огромна снага, која ти потресе сваки атом душе твоје и срца твога, те ти груди испуњује и заносном милином и блаженом тугом, па нек каже ко шта хоће, тек ја ево отворено и смело тврдим, да заноснije свирке од српских гајада нема! Разуме се, да од свирача зависи, хоће ли нас занети, или ћемо при његовој свирци мање више хладни остати. Невешт свирац да богме да не може тако утицати на слушаоце и играче као уметник у својој струци. Од невештог и гора плаче, вели наша пословица, па богме ни невешт свирац не може нам својом свирком бог зна шта казати. Гајде тада пиште и дрече, а звуци се по ваздуху сатиру један преко другог, као да имају ноге, па иду преко посеченог кукуруза, те се непрестано сатиру о кућице и посечену тулузину. Међу тим код правог гајдаша, код правог уметника у својој струци, влада највећа и најпријатнија складност, у којој се звуцима казује све, што може човека разнежити, раздрагати. па најпосле страсно одушевити.

Такав гајдаш био је и тај, што је сад у порти свирао, те је његова свирка на мене велики утисак учинила, па сам стао и недахнимице га слушао. Гајдаш је на својим гајдама све несташније и срасније звук извијао, а момци су све у већу ватру долазили и све већма ногама заплетали. Чињаше се ми се, као да су гајде протестовале против јада и невоље на овом свету, а пламеним речима проповедале, да на земљи треба да влада љубав, срећа и радост. Да, да! Гајде су проповедници љубави, а кад једном и потпуна срећа овлада у свету, онда ће се сигурно погубити и данашње меланхоличне мелодије, то ће се са српских гајада разлегати само весели и радосни звуци.

У том ме неко удари по рамену и ја се тргох из заноса и сањарија својих. Преда мном је стајао мој пријатељ, правник Х. У., који је родом из тог села био. Поздрависмо се срдачно. Нисмо се ни надали, да ћемо се ту наћи. Састанак је био изненадан, па с тога поздрав срдачнији. Питали смо један другог за јуначко здравље и за друге наше међусобне крупније и ситније приватне ствари. Међу тим је гајдаш престао коло свирати, а момци играти. Погледао сам, шта ће сад радити. Један момак се напи из тиквице, па кад су се сви са гајдашем заједно обрећали, удеси гајдаш: „Устај, устај, Србине!“ а момци су уз свирку пе али.

скорије обнародовати имао. Тај устав неће нека копија западњачког парламентаризма бити, него ће нешто чисто руског бити, а оно што Руси израде, то је чврсто и темељито, пак ће и остати.

Многи а особито бечко-пештански Чивути и њихово новинарство Русију и руске одношаје сасвим презиру. Кад би у Русију дошли, руске законе и установе проучили, то би нашли, да у Русији много тога има, што у културним државама нема. – Навести ћу вам само један закон, ког су у Русији за сељаке створили. Код вас тамо, као и у Хрватској, а и у свој монархији, не постоји закон који би бранио, да тежак бескућник и пролетарац постане. У Русији постоји закон: да сељак, или задруга, ако као такова постоји, извесну количину свога поседа т. ј земље, под никојим уветом продати, задужити или заложити сме. Тај посед броји се као неприкосновена породична имовина, на форму као што још неки феудални великаши у Аустрији свој фидеком се имају

Користнијег закона од тога нема. У Русији нема тежака бескућника и који свој посед имао не би, ако је највећи расипикућа, он своју земљу упропастити не може.

П.

ДОШЛО ЈЕ ДО КРАЈА.

Са врло уважене и добро обавештене стране, добили смо из Београда допис, кога ниже саопштавамо и који ће без сумње произвести велики утисак.

Београд 27. јануара.

Овде се по свему види, да је наступило неко лутање и крајња несигурност. И сам Гарашанин, који не бира много средства ни путеве, не зна шта да ради. Јер одиста, још само једна погрешка, само један пораз, па је Србија пропала.

Најгрознију неприлику проузрокује данашњој влади то, што је већ и сама увидила, да се на Аустро Угарску не може ослонити Званична Аустро-Угарска, гурка данас Србију да учини мир по сваку цену, а то ће рећи: „Она не може Србији помоћи.“ Да ово народ у Србији није изненадило, то вас могу уверити, али су по несрећи Гарашанин и краљ зидали на помоћ Аустро-угарске као на стену, и према томе били удесили своју политику. Сад су се нашли у неприлици. Отуда се и проносе у нас вести, да ће краљ отићи тајно у Беч на 24 сата, да чује још последњу реч.

И у другим околностима ударише већ кола у брег. Ето вам пореза. Народ ужичког и ивањичког округа није био у стању никако порезу да плати. А у другим окрузима ишло је утеривање порезе горе но икада. Дошло је дотле, да купе од народа где што нађу, па да му продају, но тога се окануше, јер се боје огорчења. И шта учинише? Учинише оно, што се до сад није десило ни у једној држави, министар финанције издао је налог, да се прима пореза и у натури, то ће рећи, у житу, сену, ракији, вину и т. д. Ко ће ту да одмери колико треба узети? Неће ли ту бити опет широко поље чиновницима порезним, да ћаре и пазаре? Но кад се то и узме на страну, опет ово најновије стање значи: **„Е дај сад народе колико још можеш; ми примамо све.**

Ето дакле у чему је ствар. Напредњачка политика дотерала је земљу до пропасти, а краља Милана до признања, да је он свему крив. (Сетите се да је он то изјављивао свима странцима с којима је д сад говорио.) И краљ данас озбиљно размишља, не били било боље по њега, да се одрече престола у корист свог сина, но да чека, да га посљедице те политике униште. (Кажу, да се ово код краљу озбиљно светује из Беча, као једини паметан излазак)

N. B. Јуче је овде био Ј. Грујић (уредник „Српског Народа“) са* чиновником из Новог Сада Дошли су на захтев краљев. Грујић је известио владу о неким заверама које се кују у Новом Саду, Панчеву, ит д. Краљ је преплашен, те је чак и извештајима Грујићевим поклонио вере. Чујем поуздано, да је Грујић именовао уредништво „Заставе“ као легло некакве завере. Затим је препоручено да се пази на Панчево и на прелаз код Митровице — Шапца. Депуцирао је и г. Ј. Павловића министра просвете у Црној Гори, говорио о некој његовој мисији у Н. Саду и већ т. д. и т. д.

Да су преплашени као бабе, можете из тог видити, што је наређено, да члан наше полиције г. Таса Миленковић дође у Н. Сад. Овде се дакле боје и своје сенке Из тога страха гради „паметни“ Ј. Грујић и још неки капитал, а наша влада се ослања већ и на њега, да је он спасе. (Од Јоте се ми никад не бранимо, па писао он то у свом листу или говорио кроз своја уста. Ур. „Заст.“)

Писмо из Цариграда.

24. јануара 1886.

(Гласови о доласку кнеза Николе овамо. — Гласови о промени владе. — О грчко-турском спору. — О бугарско-турској нагодби. — Свашта.)

Ја сам вам још у једном од прошлих писама навестио, да би кнез Никола овамо доћи и султана посетити могао. Данас се о томе свуда јавно говори и пошто су обновљење и намештај кнежева двора у Емеријану пожурили, то се с доласком кнежевим у свезу доводи. Као што сам вам брзојавио, црногорски заступник г. Бакић био је пре два дана код султана, који му је жељу изразио, да би му повољно било кнеза Николу, који сад по Јевропи путује, овде у Цариграду видити и угостити. Г. Бакић јавио је то одмах кнезу у Париз и кажу, да је већ и кнежев одговор стигао, да ће, ако му околности дозволе, овамо доћи.

Овде знају, да је Црна Гора сад врло важан фактор и Турска ће све учинити, да Црну Гору задовољи. Сад и нема одвише повода, зашто би Црна Гора с Турском у непријатељству живила. Црна Гора нема шта више од Турске узети, нит јој је пута, да се у овај пар у Албанију шири. До душе и истину говорећи није било у реду што су Црну Гору од стране Херцеговине стеснили и на Албанију је упутили. Црна Гора држи и верује, да још балканска карта готова није и да ће пре или после време доћи, кад ће богиња правде и у прилог српског народа своју праведну реч прозборити.

Од неколико дана чује се овде о предстојећој промени великог везира и министарства. Причају, да је садањи велики везир у неколико до сад на енглеској страни био, а да то султану по ћуди није. Кажу, да је султан у свему за руско пријатељство склоњен и жели, да се то искрено подржава.

Заплет с Грчком мора се у најкраће време решити. Овдашња влада упутила је још пре окружницу на велесиле, у којој је отворено рекла, да она више неће нити може поводом грчког изазивања оружану силу на граници држати и ако силе разоружање Грчке не постигну, да Порту ништа више не веже с Грчком рачунати, коју ће за све последице одговорном учинити. Грци отежу и чекају како ће се бугарско питање решити и свршити.

Јуче и данас говоре, пошто је између Бугарске и Турске до споразума дошло и пошто је турска влада на персоналну унију пристала, да кнез мора лично овамо доћи да берат од султана прими.

По горњем уговору потврда официра у Бугарској од поручика на више припада Порти.

Од јуче поговара се, да су опет неке нове препоне у томе настале, јер је руски посланик неке примедбе, особито што се бугарске војске тиче, учинио.

Ако је уговор између Турске и Бугарске збиља овако како се говори, то нек Бугарској ни противници на томе много не завиде. Бугарска постојаше до сад као самостално књежевство и ако је под фирмом као вазална била. Од времена ослобођења пак до данас није Турској ни гроша банка плаћала. Нико је није приморавао, да и најважније уговоре берлинског трактата врши. Румелија била је готово с Бугарском уједињена, а да се то уједињење постигне, то је требало само згодног тренутка, а то би Русија већ уредила. Но туђ уплив, неприлике, а и глупост створи ситуацију, која ће најпосле Бугарској штету нанети.

Противници Русије знали су да код бугарског кнеза, Каравелова и других све то постићи могу и неуморно радили су да руски уплив истисну, и да Русији неприлике прибаве. Оне су Србију, Бугарску, Грчку итд. плашиле и плаше као да ће Русија пре или после на Балкану завладати и све те народе под свој руски клобук стрпати. То су бајке за децу и бабе.

Нека у Србији на Русију вичу колико им драго, то је опет свему свету јасно, да Русија Србији још никад никакве штете, нити пакости учинила није, него је па против Србију увек бранила. У првој борби и ослобођењу Србије помагала је Русија Србији. Многи српски пискараши криве Русију како је 1812. год. Србију напустила и како је Карађорђе Србију оставити и бегати морао, а зар није Русија онда, кад је Наполеон I. са 500.000 војске у Русију провалио, и с Турском ратовати морала. Да је Наполеон онда Русију оборио, као што је тврдо замишљао, зар би икад оно доцније стање на истоку било и бити могло? Зар би 1815. године у Србији онај успех постигнут био? Без војске и оружја није се Србија никад бојала, да ће неко доћи и Србију заузети. Године 1858. поводом преврата у Србији, стајаше аустријска војска у Земуну, да се у српске послове умеша. Једна руска реч била је довољна, да српски народ сам собом своје унутрашње послове свршава. Долази бомбардовање Београда и Србија налази се у невољи. Не само Турска него и суседна држава показује се као непријатељ Србији. Ни комадић оружја не пропушта се у Србију. Русија не само дипломатски него и с оружјем притиче у помоћ. И то питање свршава се повољно за Србију, а то све посредством Русије. Долази питање о градовима, књаз Михаило ради све у договору с Русијом и постизава се све без рата. Неколико хиљада дуката књаз Михаила и уметност Ристића и генерала Игњатијева предаје Србији кључеве од Дунава и Саве.

Долази најпосле и последњи турско-српски рат. Русија се томе рату опире и саветује, нек Србија у рат не улази јер ће настрадати. У Србији беше у оно време за ослобођење своје браће у Босни, јавно мњење јако узбуђено. Србија више натраг не може и мораде у рат загазити. Знамо како је било. Србија и српски народ бори се баш јуначки. Руска браћа, руски официри и добровољци долазе у Србију и боре се, Руски народ шаље средства и помоћи.

Турска снага продире у Србију. Из Русије загрми глас: „ни корака даље!“

Победоносна турска војска мораде стати. Србија и Турска праве мир и све се свршава што су Турци у Србији неколико места опљачкали. Поводом покоља у Бугарској ступа Русија у акцију да с Турском обрачуна. Кад је Русија Плевну оборила добива Србија миг нек опет зарати и нек нешто заузме, јер што заузме то ће јој и бити.

Русија обара турску и долази свето стевански мир. У Србији сматрају и држе, да је тај уговор за Србију несретан и да је против Србије уперен и да руска браћа Србији и српскоме народу у оној мери пријатељи нису, колико Бугарима.

Ево ћу да допустим, да се Русија у томе миру о Србију огреши. Али сваки признати мора, да би за Бугарску, Србију пак и Русију далеко повољније било, да је онај уговор онако остао, како је углављен био. Србија би данас у Старој Србији седила у Призрену господарила и Пећку патријаршију обновила. Босна имала би своју автономију, и можда би се већ до данас са Србијом и уједнила.

Не беше онако, нит силнији од силнога дозволише да онако буде како су то Руси хтели Свето Стевански мир прекројише. Русија зловољна на успех, није јој преостало него да нови рат објави, и да се с Европом такмачи, или да попусти како то Европа захтева. Пријатељи Србије не даду да Србија Стару Србију заузима, него јој против воље Русије на бугарској страни нека места дозвољавају. Босна и Херцеговина уступа се под управу Аустрије. Србија налази да јој боље конвенира ако се од Русије оцепи и с Аустријом у тешњу свезу и одношаје ступи.

Тако се свршава та игра, којој ево данас видимо крај и конац

Пак шта сад, и шта ће бити?

Тешко је погодити, а још теже нагађати, али је ипак слободно погађати.

Време ће доћи и можда далеко није кад ће Балкан опет замаглити. Али Срби, Бугари и Грци код своје несложе сваки за себе не могу посао свршити. Ако им ту прави пријатељ не помогне, онда ће бити зло, каквог још било није.

Србин.

Обрана г. Анте Ковачевића

дне 23. јануара 1886. пред осечким истражним судцем у ствари дописа у 187. броју „Заставе“ од год. 1885.

„Ја нисам с ниједног другог разлога написао онај допис у „Заставу“ (бр. 187.) него једино с тога, што сам њим констатовао радост свога срца над оним споразумком, који се догодио и оживотворио у Осеку, па од грађанства толико искрено прихваћен. Мене је тај споразумак тим више веселио, јер је дошао ненадано, а дошао је у најбољи час. Ако се у том допису говори на више места о Немцима и Мађарима, говорено вреди за прошлост, јер ми у тај час заборављамо на све бивше, да нам радост потпунија буде, те с тога не мислих увредити никога, проговорио сам само о оном што је било, и о чем смо осведочени, да је могло бити боље. Што се на посе тиче оних места, у којима се говори о Мађарима, хтедох тим само ово рећи: нека Мађарска буде слободна и независна, али нека и нами Србима и Хрватима у Троједници буду просте руке бар код куће, па ће се баш тим начином постићи најбољи споразумак између Срба и Хрвата с једне, а Мађара с друге стране.

Констатујући ја дакле тај споразумак међу Хрватима и Србима, изнашајући га на видело, радио сам само оно, што би радио сваки држављанин и патриота аустро-угарски, кад би радостан са таковога успеха, констатовао споразум н. пр. Талијбна и Немаца у Тиролу, или Чеха и Немаца у Чешкој. Зар што је свима допуштено, пама да не буде? Та управо у монархији Аустро-Угарској, у монархији која је тако мешовита, споразум међу народима не само да је потреба, већ је и корист.

Колико пута знале су мађарске новине набацивати се најосорнијим псовкама и кривим извештајима на Хрвате и Србе, па се никада није у Хрватској подигао ни један држ. одветник, да тужи. Држ. надодветник тужи ме ради буњења. Мало је наивно приписати једном допису та и толика својства. И збиља толике хиљаде људи читали су „Заставу“ па се нико дигнуо није против Мађара, ни у Бачкој, ни у Банату, у Славонији не, у Хрватској још мање, јер сви упознадоше у мом допису излив мога срца, а не изазив на бој и мржњу. Зар да је маса смишленија од г. држ. надодветника?

Констатујући дакле још једном, да ми није оним дописом била сврха вређати икога, већ да је он био излив мога срца ради ненадано изведеног споразума (који споразум није плод какове навалне политике, јер се њим није шкодило ни једном транслитавском држављанину) приговарам надлежности јавног тужилца, те у погледу тога тражим одлуку суда. Напослетку молим, да ми се иста одлука као и оптужница пошаље на хрватском језику, јер сам ја мађарском језику невешт.

Политички преглед.

Садница угарског сабора од суботе 6. фебруара била је наставак последње три седнице, јер се у њој расправљало о народностима Као што се из брзојавног извешћа у прошлом броју види, Мочари је устао у обрану народности, те тражио да се народностима највећа права даду. Опширан ток те седнице донећемо у идућем броју.

Гледстон и ирско питање. О погодби између Гледстона и Ираца у ствари ирског

„Јели да лепо свира?“ рече ми мој пријатељ смешећи се.

„Дивно!“ одговорих ја.

„Знам, да си увек волео гајдаша“, надовеза мој пријатељ на своје пређашње речи. „Али специјално овај наш гајдаш још већма ће те интересовати, кад дознаш за његову историју и кад сазнаш, чији су данас сватови.“

Ја на то замолих мог пријатеља, да ми све то исприча, а он ми у главном рече ово:

Пре двадесет и нешто јаче година дошао је из белог света у село М. један Мађар са својом женом. Ту се за тим стално настанио и живео је у истом селу као надничар и наполичар до смрти своје. Српском животу се са свим прилагодио, па макар што је католик био, попримао је и наше обичаје. Временом је чак славио наш божић, наш ускрс и у опште наше свеце, а за католичке празнике тешко да је кад и знао. Но ако се он и жена му и нису баш са свим претопили у Србе, али деца му постану прави Срби и ако не беху српског колена и српске крви. Осим неколико мађарских речи, неколико сочних псовака, деца им и не знају друкчије говорити но само српски. Штета само што тај брачни пар није иза своје смрти више деце оставио, већ само једног сина и једну ћер.

И ето тај гајдаш, што тако дивно и заносно свира српско коло и „Устај, устај, Србине!“ то је син споменутог Мађара и Мађарице, дакле по крви је чист Мађар. А девојка, што се данас удаје за једног Србина ратара, то је рођена сестра тог гајдаша! А обојица су, брат и сестра, пре кратког времена прешли и у српску веру, те су сад чисти овејани Срби. За другу народност неће ни да чују. Тек само у свађи нађе се по неко, да гајдашу каже, да је он Мађар, али на то гајдаш највећма плане и тешко оном, ко га је по његовом схватању тако љуто увредио. Од то доба, т. ј. откад су увидели, да се иначе благи и питоми гајдаш у том погледу не уме шалити, од тог доба не пребацује му нико више да је Мађар.

Таман је мој пријатељ своју причу свршио, а из цркве изиђоше сватови. Свршила се церемонија, па се сад младенци и гости упутише својим колима, те ће онда уз певање, подвикивање и свирање одјурити младожењиној кући, где ће тек настати право весеље.

Ја и мој пријатељ стали смо тако, да смо сваког свата могли видети. Невеста је била лепа, а по оделу не можеш никако познати, да није рођена Српкиња. Обучена је била као и све друге српске невесте, а ни по лицу није се могло разпознати, да је Мађарица. Имала је са свим српски тип. Само пуни и округли образи и мамљиве очи у неколико су јој издавали право колено. Иначе је по изгледу била Српкиња од главе до пете.

Међу тим је кум бацао деци по порти крајцаре, а деца су се грабила и гушала. Уз кума се држао и гајдаш, а кад прођоше поред нас, рече овај други оном првом:

„Немој, куме, на мене заборавити, кад буде дошло до ручка, вечере и напијања.“

„Ни бриге те није, Гавро. У српским је сватовима после кума одмах свирац најглавније лице,“ рече кум.

„Та славно ти је Србин бити, па још свирац!“ ускликну на то гајдаш Гавра, па надува гајде и поче за кумом свирати сватовца онако исто вештачки, као што је пређе коло свирао... Сватови за тим одјурише на колима, а ја сам се на кратко време после тога опростио са својим пријатељем и отпутовао сам даље. Путем пак сам непрестано мислио о том: да ли ће мађарска „културна“ друштва и „друштва за ширење мађарског језика“ моћи конкурисати са српским гајдама?...

М. А.

питања, не чује се још ништа извесно, но чему би се могао предвидити даљи развој ствари. Па ипак зато курзирају свакојаке вести, од којих ћемо главније саопштити. По некима постигнут је споразум да се успостави законодавство у Дублину које би се бавило само ирским стварима а да не штети права круне и целокупност Вел. Британије. А решење аграрног питања да ће се одгодити за сада. Други опет мисле, да о законадавству неће бити говора, већ само о аграрном питању. — Која ће се од ових предпоставака остварити, показаће најближи дани.

ДОПИСИ.

Тамишвар 10 јануара. (Беседа са игранком пев. др.) Лицем на св. Богојављење ступило је и српско тамишварско певачко друштво на јавност у нов живот и пред целим светом показало, да је заиста основано и да постоји; јер тога је дана приредило сјајну беседу са одабраним програмом.

Пред сам почетак беседе требао је човек само стати и дивити се онакој лепој посети и одзиву нашег цвета интелигенције (која је дворану дупком напунила) и то не само овдашње већ и из других страних места, као из Арада, Вршца, Липове. Чакове. Прва пијеса била је „Ја сам Славјан“, коју је отпевао мушки лик под управом свог врсног ликовође г. А. Дозела са особитом прецизношћу на опште допадање. „Рањенике“ од З. Ј. Јовановића декламовала је добро гђица Аница Јовић, „Земљо света“ од Ђ. Стојановића отпевао је мушки лик са највећом тачношћу и на највише допадање публике, „Море ми је“ самопев од Д. Јенка отпевао је члан друштвени г. Иван Крстић уз пратњу гласовира од г. А. Дозела; г Крстић је својим нилозвучним гласом присутне тако занео, да је од силног тапшања изазван морао још „Што се боре мисли моје“ отпевати. „Гајдашку песму“ и „Сватовац“ од г. дра Пачуа свирао је на гласовиру наш изврсни пијаниста г. др М. Павловић а на хармонију лиценција г. А. Дозел; „За дом мили“ од Д Јенка отпевао је мушки лик са највећом тачношћу на опште допадање, те се морало и Бранково коло отпевати. Други део ове беседе — игранка отпочета је дивним српским колом, које се таласало широм и дужом целе дворане, а за колом још низ других игара које је трајало све до саме беле зоре. Ето тако је текла ова прва српска беседа, коју је ново основано срп. тем. пев. друштво приредило, а којом је пред целим светом показало, да је српска свест у Тамишвару још будна. Препоручујемо друштву слогу и вољу.

Нека је још овом приликом свима суделачима изречена хвала на њином труду, тако и изврсном коровођи г. А Дозели. **Истинољуб.**

Сомбор у јануару. (Приправничка беседа.) Сваке се године чује и чита, како поједини заводи, поједина друштва држе беседе или забаве у корист какве племените цељи н. пр. питомци српске гимназије у Новоме Саду редовно сваке године приређују беседу с' игранком у корист својих сиромашних саученика. Чист приход од ове беседе буде толики, да приличан број сиромашних ученика добија од тога месечну потпору.

У Сомборској српској учитељској школи уживају питомци и питомице разне штипендије, али те су мале: 5—8 фор. месечно. Из тог узрока нужно би било, да питомци овога завода у Сомбору приређују сваке године беседу, а чист приход, да се подели на добре и сиромашне ученике и ученице.

И тако су приредили питомци српске учитељске школе у Сомбору на св. Саву 14 (26) Јануара 1886 год. у дворани код „Ловачког Рога“ под управом наставника господина Драгутина Блажека беседу с' игранком и то у корист сиромашних ученика и ученица завода овога. Беседа, коју оћу у кратко да вам опишем испала је најсјајније. Распоред беше овај:

1.) „Песма у зиму“ од Хорејшека, певао мушки збор. Ова песма отпевана је сложно и потпуно правилно, те је одма у почетку задобила поштоване слушаоце.

2.) „Укор“ од И пл. Зајца, певао уз пратњу гласовира г. Александер Плештић III год. приправник и пратио га гос. Драг. Блажек Исти са својим лепим гласом први тенор, врло је добро решио своју задаћу.

3.) „Сватовац“ од Хорејшека отповао је мушки збор уз пратњу гђце Љубице Гергурове приправнице III год. врло лепо.

4.) „Гусларева смрт“ од Ј. Јовановића декламовао је госп. Коста Пешић приправник III разр. Ова декламација изведена је изврсно. Глас и покретање све је било код декламатора на свом месту.

5.) „Ај Србине“ песма од М. Поповића композиција Драг. Блажека певао четворопев уз пратњу мушког збора. Ова је песма у е moll гласореду и означена је: четворопев са темпом Sostenuto а збор са con fouco. Тужна мелодија у четворопеву и ватрено темпо у збору отпеване су приправничким збором врло коректно и дивно и за то су певачи награђени били од присутне публике бурним тапшањем.

6.) „Струнам“ двопев певале су гђце Даринка Ковачевићева и Марија Симићева приправнице III. год. уз пратњу госп. Драг. Блажека. Гђца Даринка Ковачевићева има јаки и високи ал при томе умиљни сопран, а гђца Марија Симићева има опет нежан и пријатан алт. Исте су отпевале двопев са осећањем и лепим предавањем.

7.) „Ноћни стражари“ од Зајца отпевао је мушки збор таким коретним предавањем да се на бурно захтевање публике ова песма поновити морала.

8.) „Fantasie de Concert“ од Славке Атанасијевић свирала на гласовиру гђца Љуб. Гергурова приправница III. год. Свирка гђце Љуб. Гергурове нас изненадила и сваки се мора чудити како је гђца Гергурова за кратко време такав напредак у музици учинила.

Ова доста тешка композиција, која и добру технику захтева, одсвирана је гђцом Љубицом Гергуровом изврсно.

Честитамо нашој младој даровитој свирачици на успеху који је иста са својом лепом свирком постигла На бурно плескање свирала је још гђца Гергурова дивно „Коло“ од Др. Јована Пачуа.

9.) „Бродарска“ песма од Екерта певао мешовити збор. Чим се укасале наше лепе певачице на позорници биле су поздрављене од стране слушалаца. Ова песма се особито допала и овде смо имали право уживање.

10.) „Моја ружа“ од Јенка четворопев певали су складно г. г. Стеван Мишковић, Душан Ламбрив, Милош Ковинчић о Богољуб Бакаловић приправници, дивили смо се свечаном гласу Ст. Мишковића I тенор и јаком гласу г. Б. Бакаловића. Распоред беседе сјајно се завршио са мушким збором „За дом мили“ од фр. Абга. На то приступи на позорницу госп. Милан Стојшић приправник III год. и преда госп. Драгутину Блажеку као коровођи у име приправника и приправница красан венац са тракама на доказ признања и хвале.

После свршеног распореда одпочела је игранка, која је трајала до зоре и тако разиђоше се гости пуни задовољства и веселља, јер су више уживали, него што су мислили. Од сваког си чуо повољно мњење и хвалу. Посета је била многобројна, чист приход је изнео до близу 160 фор. Беседу ову веома хвале месни мађар. листови „Bácska“ и „Zombor és vidéke.“

Вести из места и са стране.

За српске рањенике. Из Товарника добилисмо ово писмо: „Част ми је приложити и леник о сакупљеним прилозима за српске рањенике у мјесту Илинци и Товарнику (по други пут) 10 фор 73 нов., а само у Илинци разног рубља 23 киле, те сам како готов новац тако и ствари по одбитку поштарине од 1 фор. 71 нов. отправио „Црвеном крсту“ у Београд — С поштовањем Љубомир Ракић, привр. учитељ — Списак прилагача донећемо што пре у листу. — Славко Св Милетић скупио је међу својим друговима у Н. Саду. 14 ф. 50 н. и предао ту своту новосад. жен задруги.

У корист Раковчана приређује се забава са игранком 14. фебруара 1886. у Каменици — Уверени смо да ће Каменичани све учинити, како би ова забава што више материјалне користи допринела пострадалим Раковчанима.

Назарени у Сомбору. „Бачванин“ је донео белешку, да број Назарена у Сомбору расте. Сада ту белешку исправља и наглашује да „Назаренство не само што се не шири, већ па против да је до таког незнатног броја опало, да се о њему не може ни рачуна водити.“ — Многи су се повратили опет у крило своје православне вере.

Мађаризација у Тамишвару. Пишу нам из Тамишвара. Тамишвар се до сада свакојака чуда нагледао. Он је био свачији, па чак и главна варош — српске војводине. Сад хоће да га помађаре. Српски живаљ беше некада јак, но сада се једино честити фабричари ваљано држе, а они у граду богме слабо. Тако је Немштина све више маха обузимала, те је Тамишвар заиста постао права немачка варош. Али од год. 1867-ме, основне и средње школе, званични кругови, журналистика, разне задруге и т. д. све је отпочело радити на мађаризацији. Него успех није бог зна какав. Подигли су чак и мађарско позориште, али исто и поред субвенције не може никако да опстане, јер га публика не подржава. То је дало повода будимпештанском вел. капетану, г. Тереку, те је послао једном тамишварском листу јавно писмо, у којем између осталог вели: „Света је дужност нас, који смо се заузели за стално мађарско позориште у Тамишвару, дужност је сваког поштеног патриота, да из све снаге поради, да се пропаст позоришта отклони. Та пропаст би опет зауставила тако лепо започето помађаривање Тамишвара. То дело школа сама не може извршити... Ограничени школини резултати пропадају, ако започети рад не настави јаван живот. За то се мора по сваку цену одржати мађарско позориште, тај најмоћнији фактор националног правца, јер је то позориште тамо храм мађарске народности.“ Овом писму коментара не треба. Сам писац, отворено признаје, да је цел школе и позоришта — мађаризација. Испред те цели губи се све друго. Култура и наука имају само у толико вредности, у колико служе главној цељи — мађаризацији. У целој с вари мило нам је, што и сам г. Терек признаје, да до сад нема великог успеха, па се уз то не може ни мађарско позориште да одржи. То значи, да се народностима не мили, да се претопе у Мађаре. Кад се Мађари свим средствима боре за ширење своје народности, право би било, да буде и нами слободно, да се бар уставним средствима можемо борити за нашу просвету и наш народни опстанак. У том случају не би смо чак ни то замерили, што је ово дана тамишка жупанија решила, да се из жупанијске благајне, дакле из џепа Немађара 1000 ф. даде мађарском позоришту.

† **Петар Ткачов.** У париском гробљу Иври, сарањен је недавно познати руски публициста и изгнаник из своје отаџбине Петар Ткачов, који је при крају шесетих и у почетку седамдесетих година издавао „Набаб“ и „Дјело“ у Швајцарској. Он је био учесник многих политичких процеса, а дуго времена од опасних емиграната за Русију. Иначе је познат многим својим радовима, нарочито критикама. Пре три године полудео је и находио се у болници Св. Ане у Паризу, где је и умро. На гробљу су се били искупили сви руски емигранти, који живе у Паризу и Швајцарској да испрате посмртне остатке свога вернога друга.

Нови београдски градоначеоник. Званичне „Срп. Новине“ доносе вест, да је краљ Милан наименовао за београдског градоначеоника Михајла Богичевића.

Продаја имања због пола новчића Ово се није догодило нигде на другом месту, већ баш у нашој лепој домовини Угарској. Једном иначе имућном веспримском становнику, остао је, неуплаћен јамачно услед погрешног рачунања, порезни дуг од пола новчића. Дођу му егзекутори и за тај дуг и камату запљене му једног коња, с опоменом да ако дуг не плати, да ће се за три дана коњ продати. — Дакле дотле се већ дошло да се за по крајцаре продаје својина грађана ове домовине. Г. Тиса може задовољан бити, јер порезни органи раде свој посао заиста енергично.

Нови Сад, 28. јануара.

Како смо поуздано извештени, многи Срби, грађани новосадски честитали су и захвалили су се г. г. посланицима Вићентију Бабешу и Лудвигу Мочарију на њиховим мушким говорима, које су изговорили последњих дана у угарском сабору у хатар народносне равноправности.

Ми се ра ујемо овом кораку наших честитих грађана и желили би, да не остану усамљени. Срби бирачи, којима народносна права леже на срцу, треба да покажу, да не стоје уз Ђурковића и да они своја права не напуштају, и ако се мушка реч њихових посланика није могла на сабору овом приликом чути. — У идућем броју „Заставе“ ми ћемо саопштити брзојаве грађана Новосађана.

Књижевност.

Živena narodni Almanach vidala „Zivena“ spolok slovenskich žien. II. Turč. Sv. Martin 1885. — Под горњим насловом издаје годишње једанпут „Задруга словачких женскиња“ народни Алманах, који се свакада одликује са обилатим и лепим садржајем. Овогодишњи Алманах није ни у ком погледу заостао од пређашњих. У њему видимо неколико лепих песама од песника Вајанског, научних расправа од Магурског, Влкоминског, Шеберина, Корена и Вагнера. Значај и улогу задруге „Živene“ у словачком народу описала је у кратком чланчићу Јелена Шомпишова. Лепа је прича „Супликати“ од Терезије Ваншове. На крају књиге налази се поговор А. А. Пиетра уредника словачких „Narodnie Novinu“ који је уједно секретар женске задруге и уредник овог Алманаха. Као прилог „Ziveni“ додата је азбука славенских писмена, и четир лепе словачке песме које су у ноте ставили словачки композитори. — У нашу књижевност пресађују се већином производи стране, неславенске књижевности. Томе у главном неби баш били противни, да се том приликом иоле на избор пази, но то код наших превађача није случај. Код нас обично угледају света у преводу таке ствари, које у мало ваљанијем страном листу и књизи зацело неби имали места Наши белетристични листови препуни су преводима из страних књижевности, а тек се у последње време пазило, да се што и са којег славенског језика преведе.

Излишно је сада и на овоме месту говорити, да наша књижевност треба поред оригинала у другом реду да има и леп број превода из славенских књижевности. О томе је било толико пута говора, па ипак је слабих резултата. Преводи из богате руске, ческе, пољске и осталих славенских књижевности, зацело би угледније место требали да заузму у нас, него Кенигови сензациони романи и остале ствари те врсте. — У једном од прошлих бројева донелисмо на овоме месту кратак приказ словеначког листа „Slovan,“ па то исто чинимо сада и са алманахом „Zivena“ кога препоручујемо нарочитој пажњи наших превађача. Ни у будуће нећемо пропустити, а да о сваком славенском листу и књизи, која нам стигне на приказ, не рекнемо коју.

И—ћ

Трговина.

= **Нови Сад** 29. јануара (9. фебруара.) Житарска радња. И прошле је недеље врло слаб посао са храном био, а ове недеље је сасвим сваки промет и продаја престала. Путеви су по околини нашој искварени тако, да није могуће са празним некамо ли са теретни коли у варош доћи. Довоза са храном нема никако. Житна пијаца празна. Млинови, у колико им не достаје шенице за израду брашна, набављају си робу из магацина.

Са горњих пијаца стижу вести, да је шеница тражена роба и да је цена чврста па и свеудиљ напредна. И тамо су довози јако умалили Све се узда што обилатијем пром ту чим се отворе водени путеви.

Цена је храни на нашој пијаци ова: Новосадска и шајкашка прве каквоће 7 ф. 40 н., средња 7 ф., лакша роба 6 ф. 80—7 ф. Наполица 5 ф. 60 до 80 н. Наполице би се могло много продати, али је врло мало на пијаци, из Срема нема довоза са прекинутог саобраћаја преко Дунава. Зоб 5 ф. 50 до 60 н. Јечам 4 ф. Кукуруз се понајвише пазари за спекулацију некрењен, а за творнице спирита окрењен по чврстој цени се купује. Пшена се за крењен 4 ф. 40 н., некрењен 3 ф. 10—20 н. Све од 100 кгр.

Производи. Брашно се непрестано израђује, поруке једнако стижу а разашиљаће већином при отварању пловидбе. Цене су за сада још старе. Остали производи што их је на нашој пијаци, роба наших вртара-бостанџија врло мали промет имају. По неки купац се појави из Србије само тек да види робу и разабере цену. Међу тим производници су стални у непродавању пре правога времена. Истом докле први дани ранога пролећа приспу одпочеће што живљи посао. Цене пасуљ бели 6 ф. 40—60 н., пасуљица 7 ф. 50 н., жути 7 ф. Лук црни 6—8 ф. Кромпир 2—2 ф. 20 н од 100 кгр. Арнаџик има својих питача или се не могу у цени са продавци да удесе за сада потражују 40—50 н, од 1 кгр.

Маст свињска на велико 46 ф. 50—47 ф., на мање 50 ф. Сланина сушена 48—49 ф, паљена 50 ф. од 100 кгр.

Свињи угојени, продаја умерена тешка и средња роба 32—33 н., лакша месатија 34—35 нов. жировни средњи 30 н. од 1 кгр.

Месарска пијаца без икакве промене. Рогате марве није пазарено. Теоци млади лаки 8—10 ф., средњи 10—12 ф, старији 14—16 ф. од комада. Овци 7—11 ф., млади јагњци 4—6 ф. од пара.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 28. јануара у вече.)

Москва. 28. јануара. Велики пријатељ Славена, уредник „Руса“ Аксаков умро је данас.

Загреб. Из сигурних извора долази вест да ће гроф Сермаж иступити из централног клуба, у коме предстоји расцеп. Сабор је на неизвесно време одгођен.

Лондон. Услед јучерање радничке демонстрације, настали су већи немири. Велике гомиле разјареног света ишле су по улицама, лупале прозоре и заустављале пролазећи свет по улицама. У улици крај „Хиденарка“ нема куће, у којој прозори нису полупани. Многе каруце су заустављене а кочијаши и нападнути бранили су се са револверима. Појачано одељење полиције учинило је немирима крај.

Најновије вести.

— Сви јеврејски листови тако рећи зинуше од чуда. „Онако како је дочекао и примио руски цар црногорског кнеза Николу, веле они то би служило за особиту почаст сваком владару ма носио он цареву круну.“ Цар је дочекао кнеза још на станици, и не само он, но цео Петроград одају му највећу почаст. — Нека је сретно!

— Г. Јован Павловић министар просвете у Црној Гори, отишао је да посети Београд. По поласку отишао је руском конзулу Персијанију и с њим говорио 2 сата. Чим се г. Павловић вратио од руског посланика поручено му је да одмах иде из Србије. Напредњаци одмах телеграфисаше својој чивутској браћи у Пешти и Бечу, да су Јову Павловића протерали и извели га ван границе Србије. Ако мисле напредњаци, да је срамота од њих бити „протеран“ љуто се варају.

— Из Букурешта јављају: Пуномоћ Мацид-паше стигла је. Конференција која ће већати о миру држи предходни договор.

ПРИПОСЛАНО.*)

Господине уредниче!

У данашњем, 11. броју „Браника“ има белешка, у којој се замера нами женскињама, што у позоришту држе шешире на глави, те тиме преч изглед на бину осталој публици. Што је истина, истина; писац оне белешке има право. Ал будимо праведни г. уредниче! Ја сам видите приметила да г уредник „Браника“, па и један сарадник „Заставе“ имају косу, која иде већма у вис но највећи шешир женски. Па кад од нас траже мушки да скинемо шешире, шта би ви рекли, кад би ми умолили поменуту господу, да скину косу. — Не замерите! (Боже сачувај, јер имате и ви право. Ур. „Заст.“)

С поштовањем

„Правдољубива“ женскиња.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

За Раковчане

скупљена је у Новом Саду ова храна и вариво.

Имена дародаваоца	кукуруза	кромпира	пасуља
Дамјан Штрангарев . .		1 џак	
Кузман Штрангарев . .		2 џака	
Стеван Николић . . .		1 џак	
Јован Коларев	2 џака		
Панта Јовановић Беба .			1 џак
Тоша Демепецки . . .	2 џака		
Матија Станковић . .		2 џака	
Милан Миљков . . .	1 џак		
Ђока Мунћан	1 џак		
Јоца Писаревић . . .		1 џак	
Стеван Будошан . . .	2 џака		15 литр.
Лаза Саранда		2 џака	
Јован Будошан . . .	1 џак	2 џака	
Мара Гавриловић . . .		1 џак	
Ката Дикић		2 џака	
Микан Бајић		2 џака	
Мита Милић		2 џака	
Лазар Максић	1 џак		
Макрена Керац . . .		1 џак	
Васа Банаћан	1 џак		
Васа Бајић	2 џака		
Никола Станковић . .		1 џак	
Марко Мијатовић . . .	1 џак	1 џак	
Глиша Мијатовић . . .	1 џак	1 џак	
Јован Мијатовић . . .	1 џак	1 џак	
Максим Релић		1 џак	
Лаза Костић		котариц.	
Ђура Петровић	котариц.		
Ђока Чаковац		1 џак	котариц.
Паја Керац		котариц.	
Милош Стефановић . .			сађуру
Данило Јовановић . .		4 џака	
Мита Бајић		1 џак	½ вике
Панта Башић	1 џак	1 џак	
Даша Мартић		1 џак	сађуру
Јован Јовановић . . .	2 џака	2 џака	1 вику
Паја Бугарски			1 вику
Стеван Бајић	2 џака	1 џак	
Јован Зеремски . . .	2 џака		
Евица Јовановић . . .		1 џак	
Ђока Фратуџан . . .	1 џак		сађуру
Паја Печварац		1 џак	
Стеван Станковић . .	1 џак		
Паја Пејић	1 ца		
Ђока Сланкаменац . .		котариц.	
Ђура Акимовић . . .		1 џак	
Никола Релић		1 џак	
Миша Мачан	1 џак		
Милош Јовановић . . .	1 џак		
Сава Керац		1 џак	
Коста Војновић . . .		1 џак	
Зака Јовановић . . .		1 џак	½ вике
Лаза Шовљански . . .		котариц.	
Емил Јовановић . . .	1 џак		
Илија Чордарев . . .		1 џак	
Јован Јовановић . . .	1 џак		
Живко Салаћанин . . .	5 џака	5 џака	
Илија Грујић	2 џака	2 џака	
Панта Грујић		2 џака	1 вику
Лаза Гавриловић . . .			2 вике

Ово су све однели Раковчани у своје време.
У Новом Саду.

За скупљаче:
Тима Јерковић.

ЗА СРПСКЕ РАЊЕНИКЕ.

Делиблато

Српска црк. општ. 25 ф. По 5 ф Илија Ивачковић Пера Ивачковић трговци, Сава Петровић ц. к. капетан у миру, Мила Николић. По 3 ф. Александер Ивачковић тргов. По 2 ф. Јован Димитријевић парох. По 1 ф. Драга Јеличић учитељица, Душан Берић учитељ, Васа Бранковић парох, Јован С. Јанковић трговац, М. Г. Ивачковић поштар Ђока Коларски економ. Пера Поповић бележник, Ч. По 50 новч. Јулка Лацковић учитељица, Атанасије Михаиловић месар. По 40 н. Андреја Филипов колар, Велимир Петровић трговац, Вита Ивачковић ратар, Живан Коларски економ. По 30 новч. Мата Сибинац трговац и Паја Јеличић тргов., Милован Пантелић официјал, Андреја Бузација зидар, Јелена Буторка, Миша Лазаров трговац, Арон Петровић економ. По 20 н. Максим Стојаков ратар, Васа Бузација качар, К ста Влатковић, Прока Буташ колари, Јован Јовановић, ковач, Франц Поднер машиниста, Светозар Ивачковић ратар, Ракила Пантелић, Сава Петковић трговац, Аркадије Земан ратар, Јован Михаиловић колачар, Аца Панић опанчар. По 10 н. Јоца Стефановић абадија, Тоша Макса ратар. — Свега укупно 65 ф. 30 н. што је послано „Црвеном Крсту“ у Београд.

Делиблато 28 децембра 1885

А. Ивачковић,
скупљач.

Српско народно позориште.

(Недељни ред позоришних представа.)

У четвртак 30. јануара први пут: **„Градиња и син му Немања“**. Хисторијска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић.

У суботу 1. фебруара: **„Тражи се васпитач“**. Шаљива игра у 2 чина, с немачког превео М. Х. С—Й; Концерат г. **Душана Јанковића**, ликовоће српског певачког друштва у Руми, уз суделовање српске народне позоришне дружине.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 5. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Морски санак. Елегија Владимира Тројановића. — Вељко. Приповетка Милутина Јакшића. — Апостол. (Петефи.) Превео Благоје Бранчић. (Наставак.) — За начело. Роман Милана Савића. (Наставак.) — Лабудова песма. (Е. Балестремова.) Од Рајка. — Какво ће време бити? Историјска цртица о томе. Од Стеве Миловановa. — Књижевност: Неколико речи поводом Живановићева чланка „Два три закона из науке о гласовима. и Лекићеве критике на исти чланак са Живановићевом репликом на критику. Написао Благоје Бранчић. — Листак: Туђин о митроноши песнику Његошу. — Листићи: Позориште и уметност. — Књижевне новости.

ПОЗИВ

НА

БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

коју приређује српска виша девојачка школа у Новом Саду, у дворани српског народног позоришта, у суботу 15. (27.) фебр. 1886 у корист своје школе.

Улазна цена од особе 1 фор.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Улазнице могу се добити у књижарама Браће М. Поповића и Луке Јоцића, а у вече на каси.

РАСПОРЕД:

1. „Челица“ од Тлоингера, уз пратњу гласовира певају ученице.
2. „Риголето“ парафраза од Фрање Листа, на гласовиру свира Вида Варађанин.
3. „Где тичице“ од А. Николића, уз пратњу гласовира певају ученице.
4. „Штеточина“ декламује ученица Катица Костић.
5. „Ковачу“ од Топаловића, уз пратњу гласовира певају ученице.
6. „Тринајсто свечарство„ позоришна игра за децу, у једном чину.

Особе:

Анка Недићка удовица . . .	А. Сечанска.
Сока Недићка њена свекрва .	Ј. Кондороши.
Мара, Дара, Даница — њене унуке . . .	О. Сифниос. К. Ђорђевић. Ј. Јојкић.
Пелагија, Вида, Љубица, Јелка, Зорка — њихове другарице .	О. Јовановић. З. Димитријевић. Д. Лацкова. Кр. Кириловић. З. Вучетић.
Јула пиљарица	Д. Брадић.
Ката у служби код Недићке .	М. Зрнић.

Збива се код Недићевих.

ОГЛАСИ.

Објава.

Од стране управног одбора за заједничко руковање ритских земаља у тителском и жабаљском срезу, овим се до општег знања ставља, да ће се за време од дана закупа до 15. августа, односно 15. новембра 1886. за готов новац издавати следеће ритске земље, као:

42 јутра ритских земаља у Д. Ковиљској општини
500 „ „ „ у Г. Ковиљској „
800 „ „ „ у Каћкој „
припадајућих у VI. заливу лежећих; даље
1000 јутара ритских земаља чурушкој општини припадајућих у I заливу лежећих.

Дражба истих земаља држаће се на лицу места и то:

1. марта и следећих дана 1886. п. нов. к. у Каћу
7. „ „ „ „ „ у Ковиљу
15. „ „ „ „ „ у Чуругу

почињући сваког у 8 сахати ујутру.

Ближи услови могу се сазнати у Тителу у писарни управног одбора.

П. Т. закупници позивају се у одређеном времену на лице места.

Уважене местне власти умољавају се да ову објаву међу својим становништвом обнародују.

У Тителу 2. фебруара 1886.

Председник управног одбора
Станојевић.

2—3

ПОЗИВ

НА СЕДМУ РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У СТ. ПАЛАНЦИ

која ће се држати у недељу 2. (14.) фебруара т. г. у 2 сах. после подне у овдашњој I. српској основној мушкој школи.

Дневни ред:

1. Извештај управе и надзорног одбора о раду за 1885. годину.
2. Поднашање билансије и подела абсолуторије.
3. Подела чисте добити.
4. Предлози управе.
5. Избор управе и надзорног одбора.
6. Избор одбора од 3 члана за оверовљење скупштинског записника.

У Ст. Паланци 19. (31.) јануара 1886.

3—3 **УПРАВА.**

КЊИЖАРА
ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДРУГА
У НОВОМ САДУ

потребује једног спомоћника који је верзират у књижарској струци и познаје српску, немачку и хрвацку књижевност. Ступити може 15. фебруара. 3—3

ПОЗИВ.

„Српска читаоница у Новом Саду“ држаће своју **главну редовну годишњу скупштину** у недељу **2. (14.) фебруара** о. г. у **два** сата после подне.

На скупштину учтиво се позивају сви поштовани чланови читаонички.

Из седнице одбора „српске читаонице“ од 22. јануара (3. фебруара) 1886.

Др. Л. Станојевић с. р.
председник.

Стева Милованов с. р.
заменик и перовођа. 2—3

Част ми је јавити Вам, да сам поред моје већ од више година постојеће

СОЛАРСКЕ РАДЊЕ

на главној пијаци у српском „Базару“ на земљишту епископског двора, отворио још и нову

БРАШНАРСКУ РАДЊУ

препоручујући поштованој публици, како на мало, тако и на велико своје БРАШНО ИЗВРСНОГ КВАЛИТЕТА уз најумеренију цену, солидну и тачну послугу, која се врши под мојим личним надзором. Према томе умољавам за многобројну посету а уверавам сваку поштовану муштерију, да ће са купом потпуно задовољна бити. Налоге са стране такођер примам и уредно сбављам.

Цена је млевеној Соли, 11 фор 40 новч. од 100 кила.

Лаза Вуков,
соларска и брашнарска радња.

1—3

Хотел Јелисавета

Будимпешта, IV. округ, свеучилишна улица.

Овај хотел особитог положаја, преко пута од зграде I. земаљске штедионице, у блиском суседству кр. табле и свеучилишта, нарочито се може препоручити путницима. Непосредно пред хотелом омнибуси возе до железнице.

Сасвим ново намештене собе од 70 новч. па даље.

Лепа кафана и јефтина гостионица у хотелу.

С поштовањем
Фрања Шмидт, власник хотела,
пређе хотел код беле лађе.

10—12

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

ТЕОДОРОВИЋА И ВЕСЕЛИНОВИЋА

У ВИНКОВЦИ

потребује једног шегрта који одма ступити може. 2—3

Реелан и најјефтинији набављачки извор.

„ГАРАНТОВАН УТАКМИЧКИ НАМЕШТАЈ“

ТОДОР ДИМОВИЋ

БЕЧ

I. Wipplingerstrasse № 27. 2—36

НАМЕШТАЈА СВАКОВРСНИХ И У СВАКОМ СТИЛУ.

Илустровани ценовници шиљу се бесплатно и франко.

TRADE MARK. AYALA & Co. CHÂTEAU D'AY

CHAMPAGNE
AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг. Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 25—100

ПОЗИВ

НА ПЕТНАЕСТУ РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

МИТРОВАЧКЕ ШТЕДИОНИЦЕ

која ће се у понедељак 10. (22.) фебруара 1886. године у 8 сати пре подне у просторијама штедионице обдржавати.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор председника ad hoc и перовође који ће записник о главној скупштини водити.
2. Извештај управе о годишњој радњи штедионице.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Одређење делимка.
5. Давање абсолуторија управи и надзорном одбору.
6. Избор управе и надзорног одбора:
   а) избор испитача (скрутатора) из 3 лица за одостоверење учињених избора;
   б) управитеља и његовог заменика на годину дана;
   в) управе на годину дана састојећи се из 10 чланова;
   г) надзорног одбора из 3 члана на годину дана;
   д) избор два члана за одостоверење записника.

Сва она гг. п н. удеоничари, који у овој скупштини учествовати желе, имају своје деонице односно привременице најдуже 3. (15.) фебруара о. г. у благајну штедионице уложити.

Митровица, 16. (28.) јануара 1886. 3—3 **УПРАВА.**

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

Сад баш из штампе изађе у **другом прегледаном и попуњеном издању**

ДИМ

РОМАН ОД ИВАНА ТУРГЕЊЕВА

(са лепом насловном сликом писца)

С РУСКОГ ПРЕВЕО Др. ИЛИЈА ВУЧЕТИЋ.

КЊИГА ЈЕ НА ЛЕПОЈ АРТИЈИ ШТАМПАНА, ИЗНОСИ 272 СТРАНЕ. **ЦЕНА ЈЕ 1 ФОР.**

„Дим“ — овај у готово све европске књижевне језике преведен је и много пута прештампан роман славног Руса-писца и верног описивача љубљеног народа свог; — **јесте од најомиљенијих и најрадије читаних дела** тога славног списатеља руског.

За доказ је томе у нас ето и то, што је „Дим“ у првом издању за тако кратко време разпродан **и потреба се појавила** за ово друго издање, које ми да би и већма читаоцима омилили, издасмо у оваком красном облику.

А превод овај српски уважио је у своје доба, за живота врло јако **и сам Тургењев, те је писмима преваћачу др. Илији Вучетићу то потврдио и лепо се писмом зафалио** — песма иста ево додали смо ми у уводу књизи — **те тим и ту вредност и почаст, коју тај руски славни списатељ указавши преваћачу — уједно указа и српској књижевности.**

У Н Саду пред Три јерарха 1886.

СРПСКИ КЊИЖАРИ
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

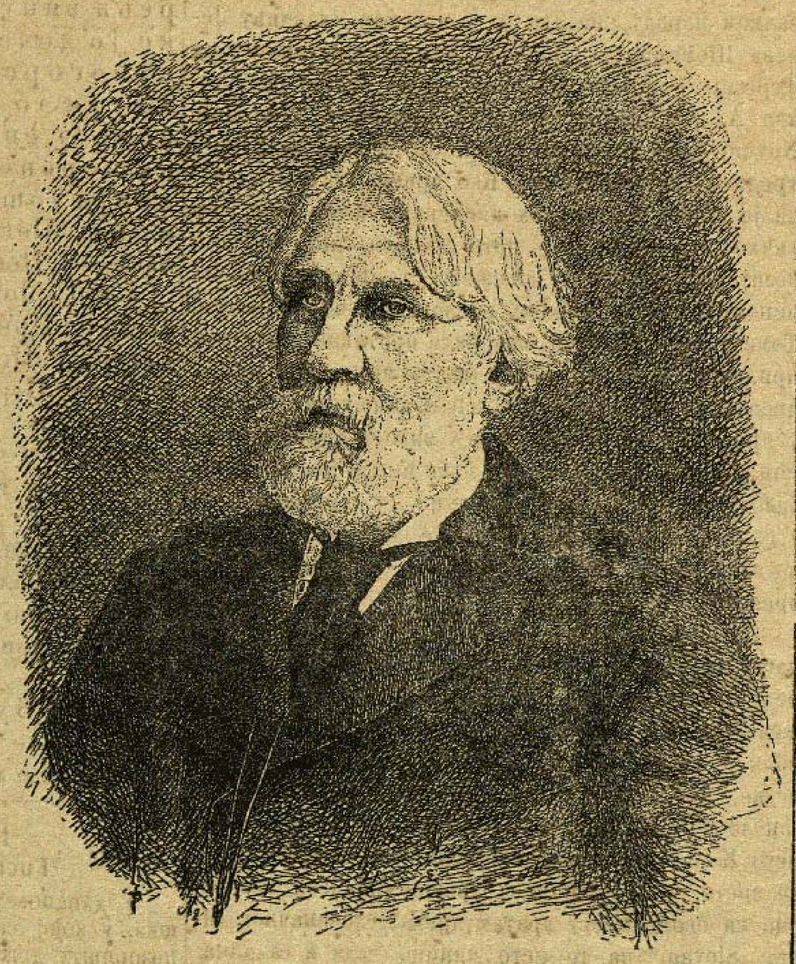

Од истог писца препоручујемо још овај низ дела:

Племићско гнездо — —	75	Новина, у две књиге —	1.40	Приповетке из ловчевих записника— — — —	50
Приповетке Тургењева. Садржај је: Миљинова водиц. — Убојица. — Хамлет.	50	Степски лир — — —	40	Појезија у прози — —	40
Очеви и деца — — —	1.—	Дневник залишног човека	30	Клара Милићева — —	30
		Фауст — — — — —	30		

Још се у штампи довршује дело од истога писца:

ПРИПОВЕТКЕ ТУРГЕЊЕВА

са овим садржајем:

Сирт. — Надзорник. — Певачи. — Два племића. — Јуродиви.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.